

Boek en DVD:

Technische maatjes bij dyslexie. Compenserende en dispenserende hulpmiddelen

Auteurs: Jos Smeets & Ria Kleijnen m.m.v. Ria Janssen, Lexima B.V. 2007, 's Hertogenbosch, Expertisecentrum Nederlands, Radboud Universiteit, in het kader van het Masterplan Dyslexie

Bespreker: Lief Nauwelaerts

Datum: juni 2008

In een notendop

Wat?

De mooi gekozen titel geeft aan dat het hier gaat om ICT-middelen en hoe ze kunnen worden ingezet bij kinderen en jongeren met dyslexie.

Deze recente publicatie van het Masterplan Dyslexie, ontwikkeld door het Expertisecentrum Nederlands, gidst ons doorheen het brede gamma van compenserende hulpmiddelen. Hierdoor verschaft ze mooie achtergrondinformatie bij de werkmap De computer, mijn surfplank bij het leren, die rond hetzelfde tijdstip bij Die-'s-lekti-kus is verschenen.

Deze gids pretendeert niet volledig te zijn. Daarvoor kan je bvb terecht bij www.masterplandyslexie.nl of –in Vlaanderen- bij www.modemadvies.be .

Wel maak je via de DVD op een concrete, visuele manier **kennis met een groot aantal softwareprogramma's**, zoals Kurzweil, Sprintplus, Dolphin Tutor, Claread, Daisy-software, met de voorleesstick Spika, met Sparkspace en met producten als de Daisyspeler en de Readingpen.

Via het hoofdmenu op de DVD kan je verder verschillende **reportages** bekijken waarin kinderen, ouders, leerkrachten, zorgbegeleiders en onderzoekers het gebruik van deze middelen tonen en becommentariëren. Zo toont men o.m. hoe een ICT-lokaal speciaal wordt afgestemd op jongeren die hulpmiddelen nodig hebben, hoe ICT kan worden ingezet bij één leerling met dyslexie uit een klas van het gewone basisonderwijs, hoe een school ICT-hulpmiddelen ook inschakelt bij examens en CITO-toetsen. Dirk Callebaut schetst de stand van zaken in Vlaanderen en de auteurs, Ria Kleijnen en Jos Smeets, vertellen over de resultaten van het praktijk- en wetenschappelijk onderzoek in Nederland.

Vervolgens krijg je via de schema's, terug te vinden op het hoofdmenu van de DVD, een visueel voorsmaakje van waar het in het boek over gaat:

Schema 1 komt overeen met het eerste hoofdstuk van het boek en gaat over **de bedoeling van de ICT-middelen**. Deze bieden kansen tot dispensereren en compenseren, maar ook tot remediëren. Goed is dat de auteurs hierbij breder kijken dan de technische kant, en pleiten voor een vroegtijdig inschakelen van ICT om het kind zo de mogelijkheid te geven in contact te komen met technisch moeilijker, maar inhoudelijk uitdagende teksten.

Schema 2 zet de in de DVD getoonde **ICT-middelen nog eens op een rijtje**, maar nu geordend volgens functioneel lezen of schrijven. In het boek vind je verdere toelichting over de "gewone" tekstverwerker met spelling- en grammaticacontrole, over de beschikbare voorleessoftware, en over dicteersoftware. Speciaal wordt ook ingegaan op de Daisy-software, de beschikbare luisterboeken via de Daisyspeler en software die een schoolwebsite bvb kan voorzien van een voorleeshulp zoals Browse Aloud. Een tabel geeft hierbij nog eens bevattelijk aan welke middelen in aanmerking komen voor welk soort leesproblemen.

Schema 3 maakt je nieuwsgierig naar de **verschillende functies die deze ICT-middelen kunnen vervullen**. Die kan je terugvinden in hoofdstuk 3 van het boek. Jammer voor de storende fout bij de schematische weergave in het boek: de titel vermeldt 'technisch *schrijven*' i.p.v. 'technisch lezen'. De hulpmiddelen bij het technisch lezen en spellen komen duidelijk aan bod, maar bijzonder boeiend zijn de toelichtingen rond het begrijpend lezen en het strategisch schrijven, waarin de auteurs de mogelijkheden belichten rond samenvatten, markeren, toelichtingen bij teksten, structureren en verzamelen van informatie en het raadplegen van woordenboeken.

Schema 4 tenslotte, geeft weer hoe **de school deze ICT-middelen het best implementeert**. In hoofdstuk 4 en 5 van het boek leggen de auteurs uit dat je hier niet over één dag ijs kan gaan: het moet gekaderd zijn in een zorgbeleid en opgestart vanuit een schoolinterne werkgroep, waarbij voldoende aandacht dient te gaan naar de scholing van de verschillende betrokkenen. Op p. 40 en volgende wordt geschetst wat men hierbij concreet verwacht van de leerling, ouder, docent, ict'er en zorgbegeleider.

Wie?

Dr. Ria Kleijnen is verbonden aan het Expertisecentrum Nederlands Radboud Universiteit Nijmegen, aan de Opleidingen Speciale Onderwijszorg Fontys Hogescholen en aan het Onderwijscentrum Vrije Universiteit Amsterdam
Jos Smeets is eveneens verbonden aan het Expertisecentrum Nederlands en werkzaam aan de opleiding tot Remedial Teacher in de Opleidingen Speciale Onderwijszorg (OSO), Fontys Hogescholen.

Voor wie?

Deze uitgave is bedoeld voor iedereen die te maken heeft met kinderen en jongeren met dyslexie: ouders, leerkrachten, zorgcoördinatoren of leerlingbegeleiders, ICT-coördinatoren en beleidsmakers.

De DVD geeft een mooie, concrete, eerste kennismaking met verschillende hulpmiddelen en hoe daar in de praktijk wordt mee omgegaan.

Aanrader?

Het boek en de DVD bieden de gelegenheid om eens rustig een breed gamma van softwaremiddelen te verkennen. Je kan starten vanuit de DVD en nadien wat systematischer alles nalezen in het boek.

Het kan zeker ook als uitgangspunt dienen om groepsgewijs te bespreken of en hoe men ICT in het zorgbeleid van de school kan integreren.

Wie nadien echt wil starten in basis- of secundaire school, kan- zoals Dirk Callebaut in de DVD suggereert- verder aan de slag met de werkmap De computer, mijn surfplank bij het leren.

Een mooi fragment

Een fragment dat mooi in de verf zet hoe deze ICT-middelen echt wel het verschil maken voor kinderen en jongeren met dyslexie vond ik op p.29:

“Moeilijkere en interessante leermaterialen komen onder handbereik van de leerling. Hij kan zelfstandiger aan het werk en kan het lezen langer volhouden. Hij zal daarom gemakkelijker naar teksten grijpen.

Als een leerling meer leeskilometers maakt, zal hij geconfronteerd worden met nieuwe woorden en kan dit een gunstig effect hebben op de algemene ontwikkeling.

De negatieve spiraal (moeilijk lezen -> weinig leeservaring opdoen -> geringere kennis van woorden en situaties-> nog minder zin in lezen-> nog moeilijker lezen kan daardoor worden doorbroken. ”